

Møde i Nationalparkbestyrelsen og Nationalparkrådet 8. december 2021															
Endeligt referat															
Udsendt 03.01.2022															
Mødetid:	Onsdag den 8. december 2021 Mødet lå i tidsrummet 17.00 - 19.00														
Mødested:	Marskcamp, Hjemstedvej 60, 6780 Skærbæk														
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, medlemmer af Nationalparkbestyrelsen for Nationalpark Vadehavet, Sekretariatets leder og medarbejdere.														
Mødeleder:	Janne Liburd, Formand for Nationalparkbestyrelsen														
Referent:	Anne Husum Marboe														
Punkter på dagsordenen:	<table border="0"> <tr> <td>1. Velkomst og godkendelse af dagsorden</td> <td style="text-align: right;">17.00</td> </tr> <tr> <td>2. Evaluering af samarbejdet mellem Råd og Bestyrelse 2021</td> <td style="text-align: right;">17.10</td> </tr> <tr> <td>3. Årsberetning</td> <td style="text-align: right;">17.30</td> </tr> <tr> <td>4. Gennemgang af budget 2022</td> <td style="text-align: right;">17.50</td> </tr> <tr> <td>5. Rådets opgaver 2022</td> <td style="text-align: right;">18.00</td> </tr> <tr> <td>6. Præsentation af udvalgte projekter 2021</td> <td style="text-align: right;">18.20</td> </tr> <tr> <td>7. Eventuelt og meddelelser</td> <td style="text-align: right;">18.50</td> </tr> </table>	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden	17.00	2. Evaluering af samarbejdet mellem Råd og Bestyrelse 2021	17.10	3. Årsberetning	17.30	4. Gennemgang af budget 2022	17.50	5. Rådets opgaver 2022	18.00	6. Præsentation af udvalgte projekter 2021	18.20	7. Eventuelt og meddelelser	18.50
1. Velkomst og godkendelse af dagsorden	17.00														
2. Evaluering af samarbejdet mellem Råd og Bestyrelse 2021	17.10														
3. Årsberetning	17.30														
4. Gennemgang af budget 2022	17.50														
5. Rådets opgaver 2022	18.00														
6. Præsentation af udvalgte projekter 2021	18.20														
7. Eventuelt og meddelelser	18.50														
Bilag	Bilag udsendt med endelig dagsorden 1. december 2021														

Praktiske oplysninger:

Bemærk, at det endelige referat sendes primo januar grundet juleferie.

Mødeliste:

Museerne i Vadehavsområdet, formand	Anne Marie Ludvigsen	
Vadehavets Bådklubber, næstformand	Steffen Steffensen	
Danmarks Fiskeriforening	Pau Schramm	Afbud
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	Afbud
Aarhus Universitet, Bioscience	Thomas Bregnballe	Afbud
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Mads Møller Jepsen	Skype
GEUS	Merete Binderup	
LAG Fanø/Varde	Gitte Bang	
LAG Tønder/Haderslev	Johanne Marie Ludvigsen	
FLAG og Danmarks Idræts Forbund	Ole Jakobsen	Afbud
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Birgit Hansen	
Region Syddanmark	Poul Fremmelev	
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Mette Nielsen	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Karen Sandrini	
Business Region Esbjerg	Winnie Abildgaard	Afbud
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Elin Grønning	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	Afbud
Varde Ådal	Hans Julius Jakobsen	
Marbækområdet	Carsten Mathiesen	Skype
Ribemarsken	Kent Rygaard	Afbud
Ribemarsken	Jens Lorenzen	Afbud
Mandø	Poul Erik Fredskild	
Rømø	Vakant	Vakant
Rømø	Henrik M S Kristensen	Afbud
Tøndermarsken	Kurt Schmidt	
Tøndermarsken	Vakant	Vakant
Formand for bestyrelsen	Janne Liburd	
Næstformand for bestyrelsen	Preben Friis-Hauge	
Esbjerg Kommune	May-Britt Andrea Andersen	Afbud
Fanø Kommune	Marius Nielsen	
Tønder Kommune	Bo Jessen	
Danmarks Naturfredningsforening	Inger Jensen	
Friluftsrådet	Birgitte Loeff Schmidt	
Dansk Ornitologisk Forening	Marco Brodde	
Digelagene	Kresten Hansen	
Danmarks Jægerforbund	Jan Holm	
Danmarks Sportsfiskerforbund	Simon Simonsen	
Landbrug & Fødevarer	Esther Hoftijzer	Afbud
Naturstyrelsen	Ulrik Lorenzen	Afbud
Nationalparkrådet	Karen Boel Madsen	
Nationalparkrådet	Ole Mouritzen	
Sekretariatet	Peter Saabye Simonsen	
Sekretariatet	John Frikke	
Sekretariatet	Anne Husum Marboe	
Sekretariatet	Xenia Salomonsen	
Sekretariatet	Jens L Hansen	
Sekretariatet	Bettina Munch	Skype
Sekretariatet	Marianne T Tølbøll	
Sekretariatet	Henrik Mikaelson	
Sekretariatet	Alette Houman Dyhrfeld	

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt
Motivering:	Janne Liburd byder velkommen og dagsordenen godkendes.
Referat:	Janne Liburd bød velkommen og dagsorden blev efterfølgende godkendt.

Dagsorden pkt.:	2. Evaluering af samarbejdet mellem Råd og Bestyrelse 2021
Motivering:	Bestyrelsen ønsker en drøftelse med Rådet af erfaringerne fra årets samarbejde, herunder inviteres der til drøftelse af corona-krisens indflydelse på samarbejde, netværk, dialog og inddragelse. Drøftelsen sker med udgangspunkt i evaluering af rådets arbejde.
Bilag	2.1 Evaluering af rådets arbejde
Referat:	<p>Formand for Nationalpark Vadehavets Råd, Anne-Marie Ludvigsen, bød rådet velkommen og kommenterede hvordan året så ud fra rådets side. Det har været dejligt med fysiske møder, det er en fordel for fremmødet, samarbejdet og diskussionerne. Rie fremhævede at det har været nogle gode møder i året løb, særligt det sidste.</p> <p>Der var ingen yderligere kommentarer fra rådsmedlemmerne. Formand for Nationalpark Vadehavets bestyrelse, Janne Liburd, kvitterede for det gode samarbejde mellem bestyrelse og råd. Det er en fornøjelse at få feed back og mærke ejerskabet i rådet. Rådet løfter en opgave, som bestyrelsen ikke kan.</p>

Dagsorden pkt.:	3. Årsberetning - Orienteringspunkt
Motivering:	Janne Liburd aflægger årsberetning for 2021 på vegne af bestyrelsen.
Referat:	<p>Tak til bestyrelsesmedlemmerne, medarbejderne og rådsmedlemmer for stort engagement, som ikke må tages for givet. Generelt er vi gode til at være lydhøre overfor hinanden og se hinandens kompetencer, så vi bidrager til bæredygtige løsninger.</p> <p>Det oplever vi fx hos Mandøboerne, som kombinerer landbrug og naturforvaltning, nu også med buldermørke, som de gerne deler med andre. Og ligeså med græsningsprojektet eller et fugleskjul, så nu er projektet defineret sådan, at alle kompetencer er tilgodeset.</p> <p>I løbet af året er det vist, at de marine verdensarvssteder binder 10% af verdens samlede CO2 udledning, det betyder jo, at det er vigtigt at stederne ikke kompromitteres.</p> <p>I 2023 erlægges UNESCOs kongres for de marine verdensarvssteder i DK i samarbejde med Nationalpark Vadehavet, Slesvig-Holsten, som under dansk formandskab for det trilaterale samarbejde byder de</p>

	<p>internationale gæster hjerteligt velkommen til vores fantastiske Vadehav Budget og regnskab er godkendt, og vores omsætninger er over 14 mill. kr. Vi imødeser en budgetreduktion pr. 1. januar 2023 og bestyrelsen arbejder for at reducere aktiviteten.</p> <p>Endnu engang tak for det forgange år, vi har meget vi skal nå det kommende år inden udskiftning i 2023.</p>
--	---

Dagsorden pkt.:	4. Gennemgang af budget 2022-2025 - Orienteringspunkt
Motivering:	<p>Sekretariatet vil fremlægge budget 2022. Budgettet for 2022 og rammebudgetter for de efterfølgende år 2023-2025 blev godkendt på bestyrelsens økonomimøde i september.</p> <p>For 2022 rummer det vedlagte budget enkelte mindre justeringer i forhold til september-budgettet i form af enkelte beløb som er flyttet fra 2021 til 2022. Årsagen er, at nogle aktiviteter ikke er afsluttet. Sekretariatet gennemgår justeringerne, som er godkendt på bestyrelsesmøde forud for dette kombinerede bestyrelses- og rådsmøde.</p>
Bilag	4.1 Budget 2022 til 2025
Referat:	<p>Nationalparkchef Peter Saabye Simonsen takkede for det gode samarbejde, både med bestyrelse, råd og internt i sekretariatet. Marianne fremlagde regnskabet, hvor resultatet ender med et forventet underskud på 0,5 mill. kr. Et godt resultat da vi budgetterede med et underskud på 1,5 mill. kr i 2021.</p> <p>NPV har et ambitiøst omsætningsmål i 2022 på 20 mill. kr. NPV forventer en reduktion på finansloven fra 2023. Vores budget falder også efter 2023 da Velkommen-projektet slutter.</p>

Dagsorden pkt.:	5. Rådets opgaver i 2022 – Drøftelse
Motivering:	<p>Nationalparkrådet har, som konsekvens af gode drøftelser og forslag på rådsmødet i oktober, bedt om at arbejde videre med emnet 'ambassadører og frivillige'.</p> <p>Mødet viste, at der er flere veje at gå og en række tiltag som skal overvejes og drøftes. Et element heri er bl.a. hvordan bestyrelses- og rådsmedlemmernes bagland kan involveres i opgaven. Herudover drøftes mulige opgaver i 2022.</p>
Referat:	<p>Indledningsvist fortalte formand for Nationalpark Vadehavets Kulturudvalg Marco Brodde om et af de emner, rådet behandlede i 2021 om kulturprojekter. Rådets samlede anbefaling var at kulturudvalget begyndte med ungdomsrevyen. Kulturudvalget arbejder nu for at</p>

	<p>realisere revyen sammen med de unge. Det er et helt nyt initiativ ift. vores traditionelle opgaver, og det er positivt.</p> <p>Formand for Nationalpark Vadehavets råd Anne-Marie Ludvigsen fremhævede, at rådet oplever et positivt engagement i de opgaver, der kommer til rådet, men særligt opgaven om frivillige og ambassadører er en opgave, som ligger godt til rådet. Der er plads til ris og ros, den gode diskussion, i rådet.</p> <p>Formand for Nationalpark Vadehavets bestyrelse Janne Liburd kommenterede at bestyrelsen gerne ser at rådet kommer med vinkler til samarbejdet og ønsker til nye opgaver. Ideer eller kommentarer er velkomne hos formandskabet for Nationalparkens Råd ved Anne-Marie Ludvigsen og Steffen Steffensen.</p>
--	--

Dagsorden pkt.:	6. Præsentation af udvalgte projekter fra 2021
Motivering:	Nationalparksekretariatet arbejder med ganske mange forskellige projekter. Hertil kommer, at opgaverne er fordelt på 9 faste og 4 deltids-ansatte medarbejdere. En præsentation af alle projekter vil tage lang tid og der henvises generelt til Ledelsesorienteringen. Men samtidig vurderer bestyrelsen, at det er frugtbart at sekretariatets medarbejders indsats synliggøres og derfor vil medarbejderne vælge et enkelt projekt hver, som kort fremlægges på fællesmødet og med efterfølgende mulighed for spørgsmål og kommentarer.
Bilag	6.1 Ledelsesorientering
Referat:	<p>Nationalparkchef Peter Saabye Simonsen takkede sekretariatet for at levere på opgaverne. Covid har været en begrænsning, og sekretariatet trænger til at være sammen igen og få samarbejdet i gang igen. Det kræver fysiske møder, at man mødes og taler sammen om faglige emner, men også andre ting.</p> <p>Sekretariatets medarbejdere gennemgik derefter et udvalgt projekt fra egen portefølje i årets løb, se i øvrigt Ledelsesorientering for yderligere info på projekterne:</p> <p><u>Xenia Salomonsen, naturkonsulent</u>: Klimagården med basisundersøgelse og de data der kom ind på klimagasser, andre udledninger samt biodiversitet.</p> <p><u>John Frikke, naturkonsulent</u>: Nofence projektet på Fanø, projektgruppe, dyrevelfærd, og første resultater af at have husdyr (køer) ude i landskabet uden fysiske heg. Simon Simonsen fra nationalparkens</p>

	<p>bestyrelse for formand for Naturudvalget kommenterede, at der er stor interesse udefra, bl.a. fra de nye nationalparker, hvor Nofence kan betyde at det vilde dyreliv kan færdes frit.</p> <p><u>John Frikke på vegne af Jørn Bøgen, koordinator prædationsprojekt:</u> Prædationsprojektet, ca. 40 frivillige jægere og stigende samspil med kystfugleprojektet for at regulere rovdyr ved Vadehavet, der tolder på de jordrugende fugle.</p> <p>Marco Brodde kommenterede at en ræv på Langli betyder mere end en ræv på Fanø. Det er NST, der står for bekæmpelse på Langli og det ville være godt om ræven forsvinder fra Langli.</p> <p><u>Jens L. Hansen, kommunikationskonsulent:</u> Fortalte om Sortterneøl – og kommunikation på flere planer fx på Tønderfestival. Projektet bidrager til redeflåder og beskyttelse af sortternekolonier, https://nationalparkvadehavet.dk/muligheder/sortterneprojektet/</p> <p>Anne-Marie Ludvigsen modtager gerne invitation til at sælge nationalpark-produkter, så partnerne i nationalparken kan få produkterne i deres sortiment fx cafeer.</p> <p><u>Henrik Mikaelson, konsulent friluftsliv:</u> Fortalte om Velkommen til Nationalpark Vadehavet-projektet - hvad bliver formidlet og hvordan sker det fysisk, fx kortet som samler området både over og under vandet, modsat tidligere hvor kun det terrestriske blev vist.</p> <p><u>Bettina Munch, konsulent bæredygtig udvikling:</u> partnerprogrammet med ca. 240 partnere. Fokus er på hvordan partnerne kan netværke og arbejde sammen. Gid corona snart var ovre, da partnerne oplever at corona står i vejen for at gøre noget sammen.</p> <p><u>Anne Husum Marboe, kultur- og verdensarvskonsulent:</u> Litteraturlig viis, projekt er afsluttet. Resultatet er 3 bøger med de unges tekster og en opgave på MitVadehav.</p> <p><u>Alette Houman Dyhrfjeld, sekretær og frivilligkoordinator:</u> Fortalte om pilotprojektet, for skoleklasser, inspireret af 'Hovedet i havet', som inddrog skibet. Lærerne har kvitteret positivt, og vi har fået værdifulde erfaringer med skibet i forhold til formidling med og for børn.</p>
Dagsorden pkt.:	7. Eventuelt og meddelelser
	Herunder fremlæggelse af den på bestyrelsesmødet vedtagne møderække for 2022

Referat:	<p>Peter Saabye Simonsen fremhævede følgende arrangementer i 2022:</p> <ul style="list-style-type: none">• Forskningsdag 25. februar• Partnerdag 17. marts• Nationalparkdag 22. maj• Verdensarvspartnerkursus 27.-28. oktober <p>Møderække for 2022:</p> <table><tr><td>24. feb.</td><td>Bestyrelsesmøde</td></tr><tr><td>23. marts</td><td>Rådsmøde</td></tr><tr><td>8. til 9. jun.</td><td>Studietur bestyrelse Mols Bjerge</td></tr><tr><td>16. juni</td><td>Rådsmøde</td></tr><tr><td>9. maj</td><td>Bestyrelsesmøde</td></tr><tr><td>15. sept.</td><td>Bestyrelsesmøde (budgetmøde)</td></tr><tr><td>11. okt.</td><td>Rådsmøde</td></tr><tr><td>30. okt.</td><td>Ekskursion bestyrelse og råd</td></tr><tr><td>8. dec.</td><td>Bestyrelsesmøde og julefrokost med rådet</td></tr></table>	24. feb.	Bestyrelsesmøde	23. marts	Rådsmøde	8. til 9. jun.	Studietur bestyrelse Mols Bjerge	16. juni	Rådsmøde	9. maj	Bestyrelsesmøde	15. sept.	Bestyrelsesmøde (budgetmøde)	11. okt.	Rådsmøde	30. okt.	Ekskursion bestyrelse og råd	8. dec.	Bestyrelsesmøde og julefrokost med rådet
24. feb.	Bestyrelsesmøde																		
23. marts	Rådsmøde																		
8. til 9. jun.	Studietur bestyrelse Mols Bjerge																		
16. juni	Rådsmøde																		
9. maj	Bestyrelsesmøde																		
15. sept.	Bestyrelsesmøde (budgetmøde)																		
11. okt.	Rådsmøde																		
30. okt.	Ekskursion bestyrelse og råd																		
8. dec.	Bestyrelsesmøde og julefrokost med rådet																		